

แหล่งการเรียนรู้เพื่อการแข่งขัน ตอบปัญหาศิลปกรรมในพระพุทธศาสนา เรื่อง ศิล ๕



ความหมาย

ศิลป แปลว่า ปกติ เป็นวินัยทางธรรมเบื้องต้นของคน เป็นเครื่องจำแนกคนออกจากสัตว์
ทุกสิ่งทุกอย่างจะต้องมีลักษณะปกติของตนเอง เช่น ปกติของม้าต้องยืน
ไม่มีการนอน ถ้ามันนอนก็เป็นการผิดปกติแสดงว่าม้าป่วย ฤดูฝนตามปกติจะต้องมีฝน
ถ้าฤดูฝนกลับแล้ง ฝนไม่ตก แสดงว่าผิดปกติ

ที่มา : มงคลชีวิต ฉบับ “ทางก้าวหน้า”

ศิลป์ ๕ ประกอบด้วย

๑. ปาณาติปาตา เวรมณี เจตนางดเว้นจากการฆ่าสัตว์



๒. อทินนาทานา เวรมณี เจตนางดเว้นจากการลักทรัพย์



๓. กาเมสุมิจฉาจารา เวมณี เจตนางดเว้นจากการประพฤติผิดในกาม



๔. มุสาวาทา เวมณี เจตนางดเว้นจากการพูดเท็จ

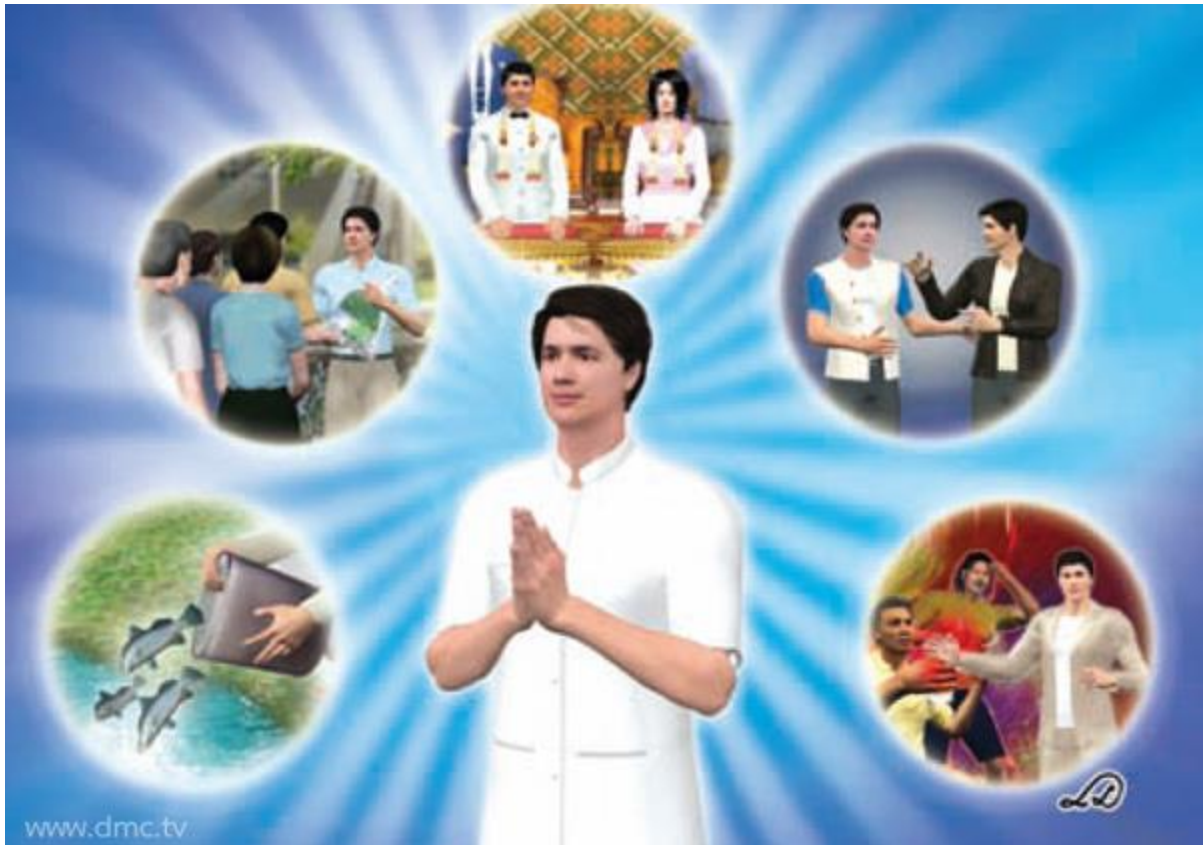


๕. สุราเมรัยมีชชปมาทัญฐานา เวมณี เจตนาถเว่นจากการดื่มน้ำเมา คือสุรา
และเมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท



ที่มา : หนังสือธรรมศึกษา ชั้นตรี

ความสำคัญในการรักษาศีล ๕ คือ ทำให้คนเป็นปกติ อะไร คือ ปกติของคน ?



ปกติของคนที่สำคัญมี ๕ ประการ ดังนี้คือ

๑. ปกติของคนจะต้องไม่ฆ่า ถ้าวันไหนมีการฆ่า วันนั้นก็ผิดปกติของคน แต่ไปเข้าข่ายปกติของสัตว์ เช่น เสือ หมี สุนัข ฯลฯ ซึ่งฆ่ากันเป็นทำร้ายกันเป็นปกติ ฉะนั้นเพื่อรักษาปกติของคนไว้ **ศีลข้อที่ ๑ จึงเกิดขึ้นมาว่า คนจะต้องไม่ฆ่า**

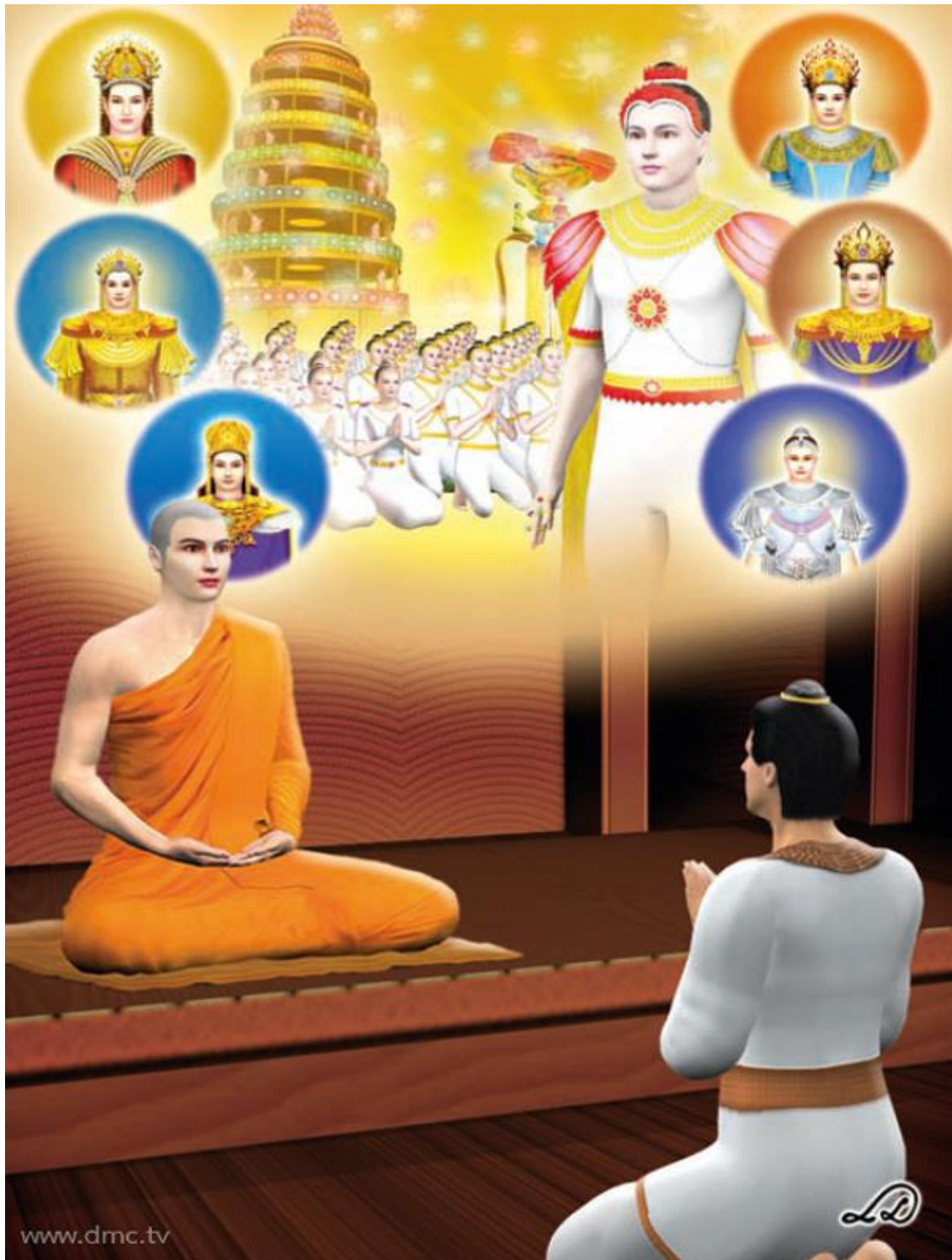
๒. ปกติของสัตว์เวลากินอาหารมันจะแย่งกัน ขโมยกัน ถึงเวลาอาหารที่ไร สุนัขเป็นต้องกัดกันทุกที แต่คนไม่เป็นอย่างนั้น ฉะนั้นเพื่อรักษาปกติของคนไว้ **ศีลข้อที่ ๒ จึงเกิดขึ้นว่า คนจะต้องไม่ลัก ไม่คอร์รัปชั่น ไม่ยกยอกคดโกง**

๓. ปกติของสัตว์ไม่รู้จักหักห้ามใจให้พอใจเฉพาะคู่ของตน ในฤดูผสมพันธุ์ สัตว์จึงมีการต่อสู้แย่งชิงตัวเมีย บางครั้งถึงกับต่อสู้กันจนตายไปข้างหนึ่งก็มี แต่ปกติของคนแล้วจะไม่แย่งคู่ครองของใคร พอใจเฉพาะคู่ครองของตนเท่านั้น ฉะนั้นเพื่อรักษาปกติของคนไว้ **ศีลข้อที่ ๓ จึงเกิดขึ้นว่า คนจะต้องไม่ประพฤตินิโคตนา**

๔. ปกติของสัตว์ไม่อาจวางใจได้สนิท พร้อมจะทำอันตรายได้ทุกเมื่อ แต่ปกติของคนนั้นเราพูดกันตรงไปตรงมา มีความจริงใจต่อกัน ถ้าใครโกหกหลอกลวงก็ผิดปกติไป ฉะนั้นเพื่อรักษาปกติของคนไว้ **ศีลข้อที่ ๔ จึงเกิดขึ้นว่า คนจะต้องไม่พูดเท็จ**

๕. ปกติแล้วเมื่อเทียบกันโดยสัดส่วนร่างกาย สัตว์มีกำลังร่างกายแข็งแรงมากกว่าคน แต่สัตว์ไม่มีสติควบคุมการใช้กำลังของตนให้ถูกต้อง ดังนั้นจึงไม่สามารถเปลี่ยนกำลังกายให้เป็นกำลังความดีได้เต็มที่ มีแต่ความป่าเถื่อนตามอารมณ์ เช่น ช้าง ม้า วัว ควาย แม้มีกำลังกายมาก แต่ไม่เคยออกแรงไปหาอาหารมาเลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่ของมันแต่อย่างใด ส่วนคนแม้มีกำลังกายน้อยกว่าสัตว์ แต่อาศัยสติอันมั่นคงช่วยเปลี่ยนกำลังกายน้อย ๆ นั้น ให้เกิดเป็นกำลังความดี เช่น มีกตัญญูกตเวทิตะ เมื่อโตขึ้น ก็เลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่ได้

สติเป็นของเหนียวแน่นคงทน แม้อุดอาหารทั้งวันสติก็ยังมีดีได้ ทำงานหนักทั้งเดือนได้พักสติก็ยังมีดี นอนป่วยบนเตียงทั้งปีสติก็ยังมีดี แต่สติกลับเปื่อยยุ่ยทันทีถ้าไปเสพสุรายาเมาเข้า สุราเพียงครึ่งแก้วอาจทำผู้ดื่มให้สติพันเพือนถึงกับล้มตัวลงมือทำร้ายผู้มีพระคุณได้ หมดความสามารถในการเปลี่ยนกำลังกายให้เป็นกำลังความดี ดังนั้นผู้ที่เสพสุราหรือของมีนเมาจึงมีสภาพผิดปกติ คือมีสภาพใกล้เคียงสัตว์เข้าไปทุกขณะ ฉะนั้นเพื่อรักษาปกติของคนไว้ **ศีลข้อที่ ๕ จึงเกิดขึ้นว่า คนจะต้องไม่เสพของมีนเมาให้โทษ**



“เรารักษาศีล ๕ บริบูรณ์แล้ว ทำให้ไม่ต้องตกอบายภูมิอีกเลย
การที่เรารักษาศีล ๕ ย่อมได้อานิสงส์ ๓ ประการ คือ
เป็นผู้มีอายุยืน มีโภคสมบัติมาก มีปัญญาคมกล้า”

ที่มา : เรื่องพระปัจจุศีลสมาทานียเถระ จากพระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกายอปทาน

ประโยชน์/อานิสงส์การรักษาศีล ๕

๑. เป็นทางมาแห่งโภคทรัพย์สมบัติ และทำให้สามารถใช้ทรัพย์ได้เต็มอึด โดยไม่ต้องหวาดระแวงว่าจะมีใครมาทวงคืน
๒. ทำให้มีชีวิตอยู่ด้วยความสุข ไม่ต้องหวาดระแวงว่าใครจะมาปองร้าย
๓. ทำให้เกียรติคุณพุ่งขจรไปว่าเป็นคนเชื่อถือได้ มีอนาคตดี
๔. ทำให้แก้วกล้ำอาชญาในท่ามกลางประชุมชน
๕. ทำให้เป็นคนไม่หลงลืมสติ มีความจำดี
๖. ตายแล้วก็ไปเกิดในสวรรค์ มีสุคติเป็นที่ไป และเป็นทางดำเนินไปสู่มรรคผลนิพพานในที่สุด

โทษของการผิดศีล ๕

- ขาดศีลข้อ ๑ ทำให้อายุสั้น เช่น บุคคลที่ฆ่าคนมามาก ลงท้ายก็โดนเขามาเอาบ้าง
- ขาดศีลข้อ ๒ ทำให้เกิดโรคประสาท เช่น โรคหวาดระแวง โรคจิต
- ขาดศีลข้อ ๓ ทำให้เกิดกามโรค เช่น โรคเอดส์ได้ง่าย
- ขาดศีลข้อ ๔ ทำให้เกิดโรคความจำเสื่อม ผู้ที่โกหกมากๆ เข้า ลงท้ายแม้กระทั่งตัวเองก็หลงลืมว่าเรื่องที่ตนพูดขึ้นนั้นเป็นเรื่องจริงหรือโกหก
- ขาดศีลข้อ ๕ ทำให้เกิดพิษสุราเรื้อรัง โรคตับแข็ง ขาดสติจนถึงขั้นก่อการทะเลาะวิวาทได้ง่าย

ที่มา : มงคลชีวิต ฉบับ “ทางก้าวหน้า”

องค์ประกอบของศีล (หลักวินิจฉัยว่าผิดศีลหรือไม่)

การล่วงละเมิดศีลข้อที่ ๑ ที่ทำให้ศีลขาด ประกอบด้วยองค์ ๕ คือ

๑. สัตว์มีชีวิต
๒. รู้ว่าสัตว์มีชีวิต
๓. จิตคิดจะฆ่า
๔. พยายามฆ่า
๕. สัตว์ตายด้วยความพยายามนั้น

การล่วงละเมิดศีลข้อที่ ๒ ที่ทำให้ศีลขาด ประกอบด้วยองค์ ๕ คือ

๑. ของนั้นมีเจ้าของ
๒. รู้ว่าของนั้นมีเจ้าของ
๓. จิตคิดจะลัก
๔. พยายามลัก
๕. ได้ของมาด้วยความพยายามนั้น

การล่วงละเมิดศีลข้อที่ ๓ ที่ทำให้ศีลขาด ประกอบด้วยองค์ ๔ คือ

๑. หญิงหรือชายนั้น เป็นบุคคลต้องห้าม
๒. จิตคิดจะเสพ
๓. พยายามเสพ
๔. อวัยวะเครื่องเสพจดถึงกัน

การล่องละเมิดศีลข้อที่ ๔ ที่ทำให้ศีลขาด ประกอบด้วยองค์ ๔ คือ

๑. เรื่องไม่จริง
๒. จิตคิดจะพูดให้ผิดไปจากความจริง
๓. พยายามพูดออกไป
๔. ผู้ฟังเข้าใจเนื้อความนั้น

การล่องละเมิดศีลข้อที่ ๕ ที่ทำให้ศีลขาด ประกอบด้วยองค์ ๔ คือ

๑. น้ำนั้นเป็นน้ำเมา
๒. จิตคิดจะดื่ม
๓. พยายามดื่ม
๔. ดื่มให้ล่องล้าคกลงไป

ที่มา : หนังสือธรรมศึกษา ชั้นตรี

ขอบคุณภาพจาก www.dmc.tv

สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้จาก www.dmc.tv